

Znaczenie turystyki w rozwoju miast portowych i regionów nadmorskich

Wstęp

Światowa Organizacja Turystyki (WTO – *World Tourism Organization*) gromadząc rzetelnie dane statystyczne, przyjęła termin „odwiedzający” dla wyróżnienia osób podróżujących w celach turystycznych wśród ogółu podróżujących. Odwiedzającym jest osoba podróżująca i pozostająca poza codziennym środowiskiem nie dłużej niż jeden rok, w celach wypoczynkowych, służbowych lub innych turystycznych, ale nie w zarobkowych. Odwiedzający międzynarodowy podróżuje do kraju niebędącego miejscem stałego pobytu, natomiast krajowy do innej miejscowości w kraju. Według klasyfikacji WTO wśród odwiedzających (krajowych i międzynarodowych) wyróżnia się:²

- 1) turystów – osoby spędzające co najmniej jedną noc w obiektach noclegowych w odwiedzanym kraju, regionie, miejscowości;
- 2) odwiedzających jednodniowych – osoby, które nie nocują w obiektach noclegowych w odwiedzanym kraju, regionie, miejscowości.

Współczesne badania wskazują, że w najbliższych kilkunastu latach turystyka będzie się rozwijać, przynosząc znaczne dochody i zwiększając zatrudnienie. Według analiz Światowej Rady Podróży i Turystyki (*WTTC – World Travel and Tourism Council*) turystyka jest największym światowym przemysłem zatrudniającym około 258 milionów ludzi i generuje 9% światowego PKB. Zgodnie z informacją opublikowaną przez Światową Organizację Turystyki (*UNWTO – United Nations World Tourism Organization*), po wyraźnym spadku w kryzysowym 2009 r., światowa turystyka w 2010 r. charakteryzowała się dość wysokim tempem wzrostu – około 7%. Według prognozy w 2011 r. wzrostowy trend zostanie utrzymany na poziomie 4 – 5%. Według opinii Komisji Europejskiej turystyka odgrywa zasadniczą rolę

w gospodarce UE, stanowiąc około 4% jej PKB, biorąc pod uwagę gospodarkę turystyczną bezpośrednią, a nawet 10% pośrednio.

Turystyka jako istotny czynnik polityki regionalnej została uznana, zgodnie ze Strategią Lizbońską, za jeden z priorytetów polityki spójności UE w latach 2007 – 2013, zarówno w aspekcie konwergencji, jak i współpracy terytorialnej. Znaczenie turystyki nie zostanie pominięte również w przyszłej polityce regionalnej UE i Polski. W 2010 r. została przyjęta *Krajowa strategia rozwoju regionalnego 2010 – 2020: regiony, miasta, obszary wiejskie*. Jest ona zgodna z trendami w unijnej polityce regionalnej, czyli dążeniem zarówno do wspierania silnych stron wszystkich regionów, jak i identyfikacji obszarów, które wymagają dodatkowego wsparcia. Wszystkie te działania mają na celu poprawę spójności terytorialnej oraz podnoszenie konkurencyjności wszystkich regionów. Dokument ten będzie stanowił podstawę do podziału funduszy unijnych w latach 2014 – 2020. Istotną zmianą w strategii, dokonaną w wyniku konsultacji międzyresortowych, jest rozszerzenie opisu wyzwań i celów o znaczenie turystyki w rozwoju regionalnym. Zwrócono uwagę na rosnącą rolę turystyki jako ważnej sfery aktywności gospodarczej i społecznej, szczególnie w regionach o największych walorach turystycznych.

Zgodnie z dokumentami unijnymi turystyka jest kluczowym czynnikiem rozwoju społecznego i gospodarczego regionów nadmorskich, stanowi ważny sektor w świetle celów strategii lizbońskiej, wymaga zintegrowanego podejścia między innymi w ramach polityki spójności, morskiej, rybołówstwa, ochrony środowiska, społecznej i zdrowotnej³.

¹ mgr Inż. Ewa Hącia, Akademia Morska w Szczecinie, Wydział Inżynierjno-Ekonomiczny Transportu, Instytut Zarządzania Transportem, Zakład Organizacji i Zarządzania

² E. Hącia, *Analiza funkcji turystycznej regionu zachodniopomorskiego jako generatora zapotrzebowania na przewozy*, [w:] *System transportowy regionu zachodniopomorskiego. Ocena stanu*, monografia pod redakcją naukową Cz. Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010, s. 597

³ *Wpływ turystyki w regionach przybrzeżnych*, Rezolucja Parlamentu Europejskiego (Dz. Urz. UE 2010/C 45 E/01)

Odnowiona polityka turystyczna UE: Ku silniejszemu partnerstwu na rzecz turystyki europejskiej, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2006) 134, Bruksela 2006

Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2007) 621, Bruksela 2007

Charakterystyka bazy noclegowej w polskich regionach nadmorskich

Województwa zachodniopomorskie i pomorskie, położone nad Morzem Bałtyckim w północnej części Polski, należą do najbardziej atrakcyjnych turystycznie regionów kraju. Charakteryzują się znacznym ruchem turystycznym, są chętnie odwiedzane przez turystów krajowych i zagranicznych, szczególnie w dłuższych podróżach.

Podstawowym elementem zagospodarowania turystycznego jest baza noclegowa. W 2010 r. na terenie dwóch polskich regionów nadmorskich znajdowało się łącznie 186 661 miejsc noclegowych (około 31% wszystkich miejsc w Polsce) w 1618 obiektach zbiorowego zakwaterowania (22,5% wszystkich obiektów w kraju). Miejsca noclegowe całoroczne stanowiły prawie 43,5% i ten udział procentowy rośnie w ostatnich latach. Stopień wykorzystania bazy noclegowej w obu regionach jest wyższy od średniej krajowej, z tym, że wskaźnik ten w województwie zachodniopomorskim jest najwyższy w Polsce. Jest to jednak zjawisko podlegające sezonowości. Tylko około połowa dostępnych miejsc noclegowych jest wykorzystywana (średnio w skali całego roku). W miesiącach letnich wskaźnik jest znacznie wyższy, ale nieprzekraczający 70%. Wniosek stąd, że możliwości są znacznie większe i regiony nadmorskie mogłyby przyjmować w swoich obiektach noclegowych więcej turystów. Zwiększyłoby to również zapotrzebowanie na inne usługi, świadczone na ich rzecz.

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego⁴ w obu województwach najwięcej dostępnych miejsc noclegowych w 2010 r. było w ośrodkach wczasowych i stanowiły one ponad połowę wszystkich w kraju. W województwie pomorskim było ich ponad 32% z wszystkich miejsc, a stopień wykorzystania wynosił 71,7%. W województwie zachodniopomorskim stanowiły około 44% miejsc noclegowych z 68,5% stopniem wykorzystania. Liczba miejsc noclegowych w województwie zachodniopomorskim była prawie dwa razy większa niż w pomorskim. W skali całego kraju liczba miejsc noclegowych w ośrodkach wczasowych spadła o około 60% w stosunku do 1980 r.

Dla porównania liczba wszystkich miejsc noclegowych w hotelach i motelach w Polsce wzrosła o ponad 230% w odniesieniu do 1980 r. Jest to istotne ze względu na to, że około 44% turystów zagranicznych nocujących w Polsce w 2010 r. wybrało ten typ obiektu⁵. W województwie zachodniopomorskim 36% noclegów udzielonych turystom zagranicznym

przypadało na hotele i motele, natomiast w pomorskim aż 73%. Równocześnie stopień wykorzystania miejsc noclegowych w hotelach województwa zachodniopomorskiego był dużo wyższy, ale przy mniejszej liczbie tego typu obiektów.

Analiza ruchu turystycznego w miastach portowych w Polsce

Wielkość ruchu turystycznego ma swoje bezpośrednie odzwierciedlenie w liczbie osób korzystających z obiektów noclegowych, liczbie udzielonych noclegów oraz stopniu wykorzystania miejsc noclegowych. Według tych kryteriów zostanie przeprowadzona ocena ruchu turystycznego w czterech miastach w województwach zachodniopomorskim i pomorskim, na terenie których zlokalizowane są porty morskie o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, czyli Szczecin, Świnoujście, Gdańsk i Gdynia. Są to również miasta o znacznym ruchu turystycznym.

Liczbę turystów ogółem oraz turystów zagranicznych korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 – 2010 przedstawiono na (Rys. 1) i (Rys. 2). W 2010 r. odnotowano wzrost liczby turystów ogółem w obiektach zbiorowego zakwaterowania w stosunku do 1995 r. we wszystkich czterech miastach o: 16,96% w Szczecinie, 60,38% w Świnoujściu, 63,51% w Gdańsku, 60,73% w Gdyni.

We wszystkich badanych latach zaobserwowano znaczną przewagę Szczecina i Gdańska nad Świnoujściem i Gdynią. W miastach województwa pomorskiego odnotowano stopniowy coroczny wzrost, natomiast w zachodniopomorskich występowały spadki i wzrosty. Od 2006 r. najwięcej turystów nocuje w Gdańsku.

Analiza liczby turystów zagranicznych nocujących w obiektach zbiorowego zakwaterowania na terenie głównych miast portowych obu regionów w latach 1995 – 2010 pozwala zaobserwować wahania tej wartości. W 2010 r. w odniesieniu do 1995 r. zaobserwowano następujące zmiany liczby turystów zagranicznych w obiektach zbiorowego zakwaterowania poszczególnych miast:

- spadek o 20,10% w Szczecinie,
- wzrost o 283,84% w Świnoujściu,
- wzrost o 24,17% w Gdańsku,
- spadek o 29,05% w Gdyni.

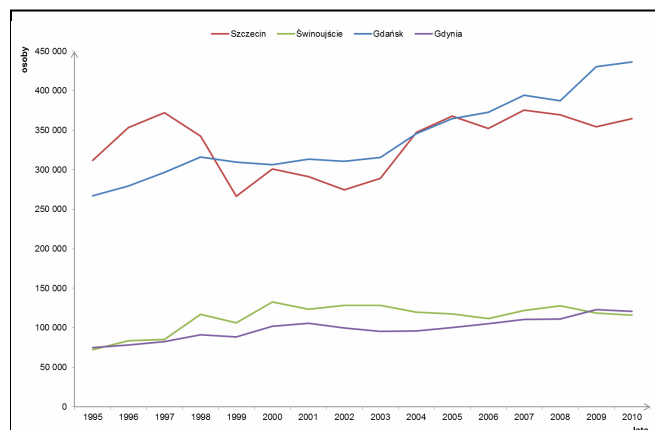
W tym samym okresie wzrosła liczba turystów zagranicznych nocujących w obiektach na terenie całych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego o odpowiednio 40,15 i 12,32%.

Niemal przez cały analizowany okres najwięcej turystów zagranicznych nocowało w Szczecinie,

⁴ www.stat.gov.pl – 4.09.2011 r.

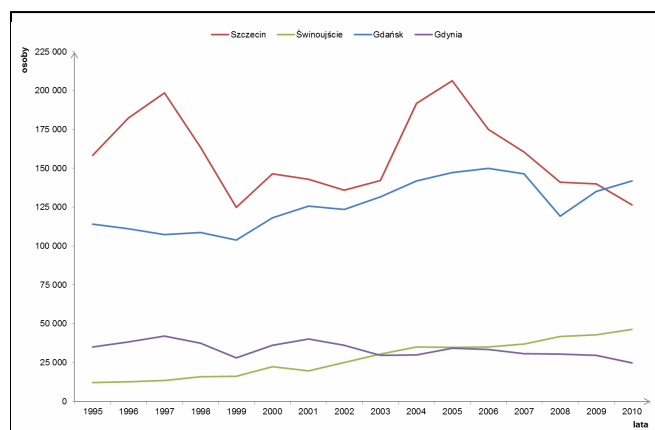
⁵ W. Bartoszewicz, T. Skalska, *Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 r.*, Instytut Turystyki Sp. z o. o., Warszawa 2011 (www.intur.com.pl – 4.09.2011 r.)

tylko w 2010 r. w Gdańsku. Od 2003 r. najmniej turystów korzystało z obiektów w Gdyni i nadal występuje tendencja spadkowa.

Rys. 1. Turyści korzystający z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 - 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

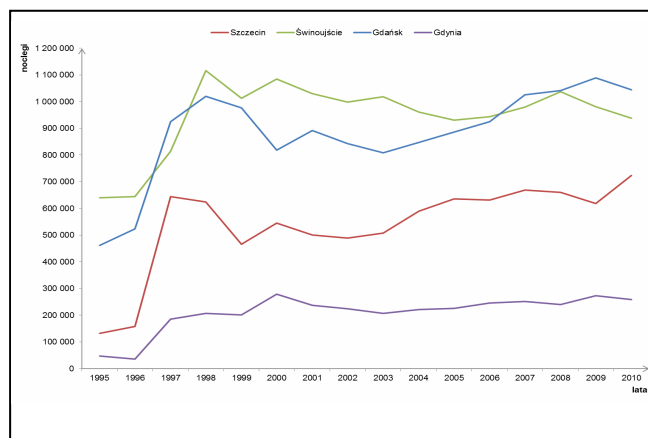
Rys. 2. Turyści zagraniczni korzystający z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 - 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Na (Rys. 3) zaprezentowano liczbę udzielonych noclegów ogółem w obiektach zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 - 2010. W 2010 r. odnotowano wzrost liczby udzielonych noclegów ogółem w stosunku do 1995 r. we wszystkich czterech miastach, mianowicie o:

- 450,16% w Szczecinie,
- 46,79% w Świnoujściu,
- 126,56% w Gdańsku,
- 452,07% w Gdyni.

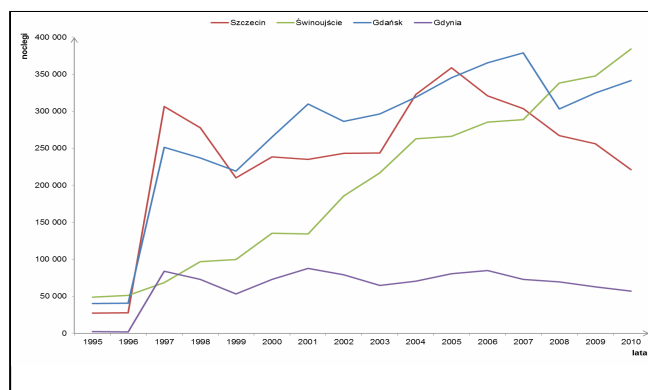
W porównaniu ze wzrostem liczby turystów są to znacznie większe wielkości. Wynika stąd, że turystów jest więcej i wydłużają oni swój pobyt w obiektach na terenie badanych miast.

Rys. 3. Noclegi udzielone w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 - 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 1995 - 2010 liczba noclegów udzielonych we wszystkich miejscowościach na terenie województw zachodniopomorskiego i pomorskiego wzrosła o odpowiednio 20,84 i 4,60%. Tak niskie wskaźniki dla województw i wysokie w badanych miastach oznaczają znaczne spadki liczby noclegów udzielanych w innych miejscowościach na terenie całego województwa, szczególnie pomorskiego. W województwie zachodniopomorskim więcej niż w Świnoujściu udziela się noclegów w Kołobrzegu, ale nie jest to port o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej, więc nie został włączony do analizy.

Rys. 4. Noclegi udzielone turystom zagranicznym w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie, Świnoujściu, Gdańsku i Gdyni w latach 1995 - 2010

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl - Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Liczbę noclegów udzielonych turystom zagranicznym w obiektach zbiorowego zakwaterowania w głównych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego w latach 1995 - 2010 przedstawiono na (Rys. 4). W 2010 r. odnotowano wzrost liczby noclegów udzielonych turystom zagranicznym w porównaniu z 1995 r. we wszystkich czterech miastach, mianowicie o:

- 711,28% w Szczecinie,

- 687,92% w Świnoujściu,
- 751,76% w Gdańsku,
- 2529,96% w Gdyni.

Podobnie jak w przypadku liczby udzielonych noclegów ogółem, wzrost dla całego województwa był niższy niż w badanych miastach. Dla województwa zachodniopomorskiego wyniósł 493,25%, a w pomorskim 291,86%.

Najwyższy wzrost odnotowano w Gdyni, ale nastąpił on głównie na początku ocenianego okresu, natomiast później wahania były niewielkie. Natomiast w pozostałych trzech miastach sytuacja była bardziej dynamiczna. Tylko w Świnoujściu w ciągu tych szesnastu lat następowały coroczne wzrosty.

W (Tabeli 1) scharakteryzowano turystów korzystających z obiektów zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie i Świnoujściu oraz Gdańsku i Gdyni w 2010 r. Szczegółnej analizie poddano udział danego miasta w całym województwie oraz w obu łącznie.

wskaźnika (w skali całego roku) w badanych miastach:⁶

- 37,20% w Szczecinie,
- 46,00% w Świnoujściu,
- 44,20% w Gdańsku,
- 39,30% w Gdyni.

Stopień wykorzystania miejsc noclegowych w całym województwie zachodniopomorskim wynosił 44,30%, a w pomorskim 35,60%. Tylko w Szczecinie wskaźnik osiągnął wartość niższą średniej wojewódzkiej. Był również najniższy ze wszystkich czterech badanych miast portowych.

Analiza stopnia wykorzystania bazy noclegowej w ocenianych miastach portowych województw zachodniopomorskiego i pomorskiego pozwala sformułować wnioski o znacznie większych możliwościach w zakresie obsługi ruchu turystycznego na ich terenie.

Tabela 1. Turyści i udzielone im noclegi w obiektach zbiorowego zakwaterowania w Szczecinie i Świnoujściu oraz Gdańsku i Gdyni w 2010 r. (w %)

Wyszczególnienie		Miasto	Zakres przedmiotowy			
			Turyści ogółem korzystający z noclegów	Turyści zagraniczni korzystający z noclegów	Udzielone noclegi ogółem	Udzielone noclegi turystom zagranicznym
Udział danego miasta w całym województwie	zachodniopomorskim	Szczecin	20,86	33,47	7,65	11,02
		Świnoujście	6,62	12,29	9,94	19,12
	pomorskim	Gdańsk	26,78	54,56	18,49	53,32
		Gdynia	7,41	9,56	4,57	8,90
Udział danego miasta w obu województwach łącznie		Szczecin	10,80	19,83	4,79	8,36
		Świnoujście	3,43	7,28	6,22	14,50
		Gdańsk	12,92	22,23	6,92	12,89
		Gdynia	3,57	3,89	1,71	2,15

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

W województwie zachodniopomorskim Szczecin miał większe znaczenie pod względem liczby turystów ogółem oraz turystów zagranicznych, natomiast udział Świnoujścia był większy w ogólnej liczbie udzielonych noclegów turystom ogółem oraz turystom zagranicznym. W drugim z województw udział Gdańska był znacznie wyższy niż Gdyni, zarówno biorąc pod uwagę liczbę turystów, jak i udzielone im noclegi.

Pod względem udzielonych noclegów turystom zagranicznym udział Świnoujścia w ich liczbie dla obu województw łącznie był najwyższy. W pozostałych przypadkach najwyższe wskaźniki odnotowano w Gdańsku.

Analiza stopnia wykorzystania miejsc noclegowych pozwala na wyciągnięcie wniosków na temat faktycznej oraz możliwej wielkości ruchu turystycznego. W 2010 r. odnotowano następujące wartości

Gospodarka turystyczna w miastach portowych w Polsce

Powiązaniem turystyki z gospodarką narodową jest gospodarka turystyczna. Jest to kompleks różnorodnych funkcji gospodarczych i społecznych bezpośrednio lub pośrednio rozwijanych w celu zaspokojenia wzrastającego zapotrzebowania człowieka na dobra i usługi turystyczne⁷. Specyfiką gospodarki turystycznej jest jej usługowy charakter. Do typowych usług turystycznych zalicza się: usługi hotelarskie, transportowe, żywieniowe, usługi pilo-

⁶ *Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011, s. 8 – 9

Turystyka w województwie pomorskim w 2010 r., Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011, s. 3

⁷ W.W. Gaworecki, *Turystyka*, PWE, Warszawa 2003

tażu i przewodnictwa turystycznego, organizacji i pośrednictwa turystycznego, informacji turystycznej.

Do bezpośredniej gospodarki turystycznej zalicza się te podmioty, które prowadzą działalność gospodarczą skierowaną w całości lub głównie na zaspokajanie potrzeb turystów. Natomiast pośrednią gospodarkę turystyczną tworzą te podmioty, które uczestniczą w zaspokajaniu potrzeb turystów, ale działalność w sferze turystyki ma dla nich charakter uzupełniający.

Turystyka nie jest jednorodną częścią gospodarki narodowej. Sektor turystyczny nie został wyeksponowany jako część składowa gospodarki w Polskiej Klasyfikacji Działalności (PKD). Działalność gospodarcza w zakresie turystyki znajduje się w wielu innych elementach składowych tej klasyfikacji. Jest to poważne utrudnienie w ocenie roli gospodarki turystycznej w gospodarce regionu.

Od 1 stycznia 2010 r. obowiązuje tylko nowa klasyfikacja PKD 2007. W okresie przejściowym obowiązywały obie, ale statystyki publikowane przez GUS odpowiadały poprzedniej klasyfikacji. Według obowiązującej do 31.12.2009 r. klasyfikacji PKD 2004 podstawowe elementy rynku turystycznego (uznawane za bezpośrednią gospodarkę turystyczną) zostały umieszczone w następujących sekcjach i podklasach:

- Sekcja H – Hotele i restauracje: działalność związana z wynajmem bazy noclegowej (łącznie z wyżywieniem lub bez) oraz z działalnością gastronomiczną (w klasyfikacji PKD 2007: Sekcja I – Działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi);
- Sekcja I – Transport, gospodarka magazynowa i łączność, podklasa 63.30. Działalność związana z turystyką: działalność organizatorów turystyki, pośredników turystycznych, agentów turystycznych i działalność turystyczna pozostała (w klasyfikacji PKD 2007 cała podklasa 63.30 została przeniesiona do Sekcji N – Działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca, podklasy: 79.11.A-B Działalność agentów i pośredników turystycznych, 79.12.Z Działalność organizatorów turystyki, 79.90.A Działalność pilotów wycieczek i przewodników turystycznych, 79.90.B Działalność w zakresie informacji turystycznej, 79.90.C Pozostała działalność usługowa w zakresie rezerwacji, gdzie indziej niesklasyfikowana).

Do form działalności pośredniej gospodarki turystycznej (produkcyjnej lub świadczącej usługi paraturystyczne) można zaliczyć: rolnictwo (agroturystyka, turystyka wiejska), działalność produkcyjną (produkcja sprzętu na potrzeby ruchu turystyczne-

go), handel (spożywczy, sprzedaż upominków i pamiątek), budownictwo (tworzenie infrastruktury turystycznej), pośrednictwo finansowe (usługi bankowe, ubezpieczenia), naukę (badania naukowe), administrację publiczną (jednostki nadzorujące funkcjonowanie sektora turystycznego, wydawanie dokumentów podróży), edukację (szkolnictwo turystyczne), ochronę zdrowia (turystyka uzdrowiskowa), działalność komunalną (gospodarka odpadami), działalność społeczną (kultura, rekreacja, sport).

W (Tabeli 2) przedstawiono porównanie liczby podmiotów gospodarki narodowej w Sekcji H – Hotele i restauracje w głównych miastach – portach morskich o podstawowym znaczeniu dla gospodarki narodowej w 1995 i 2009 r. z uwzględnieniem ich procentowych zmian. Największy wzrost nastąpił w Gdyni. Zarówno w 1995, jak i 2009 r. zaobserwowano największą liczbę podmiotów gospodarki narodowej w Sekcji H na terenie miasta Szczecina.

Tabela 2. Porównanie liczby podmiotów gospodarki narodowej w Sekcji H – Hotele i restauracje (według PKD 2004) w Szczecinie i Świnoujściu oraz Gdańsku i Gdyni w 1995 i 2009 r.

Miasto	1995 r.	2009	Zmiana
Szczecin	856	1814	+ 111,92%
Świnoujście	302	637	+ 110,93%
Gdańsk	832	1640	+ 97,12%
Gdynia	365	1092	+ 199,18%

Źródło: opracowanie własne na podstawie: www.stat.gov.pl/bdl – Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego

Uwarunkowania rozwoju turystyki w regionach nadmorskich w Polsce

Między innymi analiza i ocena bazy noclegowej oraz ruchu turystycznego, a także gospodarki turystycznej w miastach portowych i regionach nadmorskich w Polsce jest przydatna do określenia podstawowych uwarunkowań rozwoju turystyki. Aby rozwijać turystykę w województwach zachodniopomorskim i pomorskim powinno się przede wszystkim:

- 1) poprawić dostępność komunikacyjną województw zachodniopomorskiego i pomorskiego,
- 2) poprawić stan infrastruktury transportu drogowego oraz wprowadzić zintegrowany system sterowania ruchem w miastach i na głównych trasach województw nadmiernie obciążonych w miesiącach letnich,
- 3) zachęcać turystów do korzystania z transportu kolejowego, zorganizowanych przejazdów autokarowych oraz kursowym autobusem,

- 4) prowadzić działania promocyjne prowadzące do zwiększenia ruchu turystycznego zagranicznego przyjazdowego,
- 5) zwiększyć liczbę pasażerskich połączeń promowych, również w typowo turystycznych mniejszych miejscowościach,
- 6) tworzyć, modernizować i rozwijać terminale pasażerskie w portach morskich, ze szczególnym uwzględnieniem infrastruktury i logistyki obsługi statków pasażerskich/ wycieczkowych i turystów⁸,
- 7) rozszerzyć ofertę turystyki morskiej w małych portach (np. wyprawy na połowy wędkarskie, wycieczki połączone z nurkowaniem),
- 8) zwiększyć liczbę zagranicznych i krajowych połączeń lotniczych,
- 9) przystosować i uruchomić do celów turystycznych mniejsze lotniska,
- 10) utrzymać czołowe miejsca w Polsce pod względem liczby miejsc noclegowych w obiektach turystycznych,
- 11) rozbudować i modernizować bazę noclegową, w szczególności w obszarach o mniejszym ruchu turystycznym,
- 12) prowadzić działania zmierzające do wzrostu stopnia wykorzystania bazy noclegowej, szczególnie poza sezonem,
- 13) budować, rozbudować, modernizować i przystosować bazę noclegową oraz gastronomiczną w celu użytkowania całorocznego, a także wydłużenia sezonu turystycznego,
- 14) rozszerzyć ofertę noclegową dla turystów biznesowych i elitarnych poprzez budowę hoteli z co najmniej trzema gwiazdkami z rozbudowanym zapleczem,
- 15) przystosować bazę turystyczną do coraz bardziej popularnej turystyki biznesowej poprzez tworzenie centrów konferencyjnych w dużych miastach oraz w atrakcyjnych turystycznie miejscowościach,
- 16) zrealizować projekt „Zachodniopomorski Szlak Żeglarski”, finansowany głównie z funduszy unijnych, zakładającego budowę i rozbudowę 28 marin i przystani żeglarskich wzdłuż Odry, Jeziora Dąbie, Zalewu Szczecińskiego i wybrzeża (wybudowane zostaną między innymi mariny i porty turystyczne w Wolinie, Kamieniu Pomorskim, Rewalu, Mielnie i Darłowie oraz zostaną zmodernizowane mariny i przystanie jachtowe w Szczecinie, port turystyczny w Trzebieży oraz marina w Kołobrzegu)
- 17) zrealizować planowane projekty inwestycyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych,
- 18) w ramach promocji turystyki wodnej stworzyć sieci przystani kajakowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, zbudować infrastrukturę rekreacyjną i żeglarską,
- 19) w ramach wykorzystania istniejącej i niefunkcjonującej regionalnej infrastruktury transportowej w celach turystycznych, zrewitalizować zabytkowe linie nadmorskiej kolei wąskotorowej oraz podjąć działania prowadzące do wzrostu znaczenia kolei wąskotorowych jako atrakcji turystycznej,
- 20) promować formy turystyki aktywnej i specjalistycznej, niewymagającej długiego pobytu w miejscowości turystycznej lub będącej urozmaiceniem dłuższych pobytów w celach wypoczynkowych,
- 21) w ramach rozwoju turystyki aktywnej, budować, przebudować i zmodernizować ścieżki rowerowe wraz z niezbędną infrastrukturą,
- 22) rozszerzyć ofertę turystyki pieszej poprzez wytyczenie większej liczby szlaków turystycznych,
- 23) przeciwdziałać uzależnieniu gospodarki turystycznej regionu jedynie od turystyki wypoczynkowej realizowanej w pasie nadmorskim oraz aktywizować działalność gospodarczą o charakterze turystycznym w obszarach o mniejszym ruchu turystycznym,
- 24) doprowadzić do powstania klastrów turystycznych w celu integracji instytucji i przedsiębiorstw gospodarki turystycznej regionu,
- 25) rozszerzyć i wzmocnić ofertę edukacyjną oraz szkoleniową w zakresie ekonomiki turystyki, marketingu usług turystycznych, psychologii turystyki, geografii turystyki, skierowaną do kadr kreujących ruch turystyczny,
- 26) poprawić system bezpieczeństwa turystów, szczególnie w sezonie letnim,
- 27) rozwijać regionalny system informacji turystycznej zintegrowany z innymi systemami informacyjnymi województwa,
- 28) prowadzić regionalną politykę turystyczną oraz zwiększyć wydatki na turystykę w budżetach wojewódzkich, miejskich, powiatowych i gminnych,
- 29) tworzyć, realizować i aktualizować strategię rozwoju turystyki w województwach, powiatach i gminach dostosowaną do wielkości ruchu turystycznego,
- 30) budować markę regionu turystycznego,

⁸ Cz. Christowa, *Działania dedykowane polskim portom morskim wynikające z syntezy najlepszych praktyk stosowanych w wybranych portach europejskich. Sfera administracyjno-zarządcza, eksploatacyjno-usługowa i inwestycyjna*, [w:] *Analiza najlepszych praktyk w zakresie zarządzania w portach morskich Unii Europejskiej*, monografia pod redakcją naukową prof. nadzw. dr hab. Czesławy Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010, s. 189

- 31) tworzyć oraz rozwijać produkty turystyczne, kulturowe i tradycyjne wykorzystujące specyficzne zasoby regionalne,
- 32) organizować imprezy promujące regiony również poza miesiącami letnimi w celu wydłużenia sezonu turystycznego,
- 33) prowadzić bieżące badanie ruchu turystycznego.

Poznanie silnych stron regionu, które należy wzmacniać oraz określenie istniejących barier rozwojowych, które powinno się pokonywać jest warunkiem efektywnego i skutecznego rozwoju.

Streszczenie

Celem artykułu jest przedstawienie znaczenia turystyki w rozwoju regionalnym. Zostanie przeprowadzona ocena turystyki jako istotnej determinanty rozwoju miast portowych i regionów nadmorskich. Zostaną wskazane uwarunkowania rozwoju tych atrakcyjnych turystycznie obszarów. Poznanie silnych stron regionu, które należy wzmacniać oraz określenie istniejących barier rozwojowych, które powinno się pokonywać jest warunkiem efektywnego i skutecznego rozwoju.⁹

Abstract

The main aim of the article is to present the importance of tourism in regional development. Assessment of tourism as important determinant of the development of port cities and coastal regions will be presented. Development considerations of these areas attractive for tourists will be indicated. Understanding of the strengths of the region, which needs to be strengthened and identification of existing barriers to development, which should be overcome, is a precondition for the efficient and effective development. The article presents the results of research led by Czesława Christowa, under a research project titled "Port logistics centres as a stimulant for the development of ports, port cities and coastal regions. The research on, modeling, concept of location, operation and management", financed by the National Science Centre in the years 2011 - 2012.

Literatura

1. *Agenda dla zrównoważonej i konkurencyjnej turystyki europejskiej*, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2007) 621, Bruksela 2007
2. Bartoszewicz W., Skalska T., *Zagraniczna turystyka przyjazdowa do Polski w 2010 r.*, Instytut Turystyki Sp. z o. o., Warszawa 2011
3. *Baza noclegowa i jej wykorzystanie w 2010 r.*, Główny Urząd Statystyczny, Departament Badań Społecznych, materiał na konferencję prasową w dniu 23 marca 2011 r.
4. Christowa Cz., *Działania dedykowane polskim portom morskim wynikające z syntezy najlepszych praktyk stosowanych w wybranych portach europejskich. Sfera administracyjno-zarządcza, eksploatacyjno-usługowa i inwestycyjna*, [w:] *Analiza najlepszych praktyk w zakresie zarządzania w portach morskich Unii Europejskiej*, monografia pod redakcją naukową prof. nadzw. dr hab. Czesławy Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010
5. Gaworecki W.W., *Turystyka*, PWE, Warszawa 2003
6. Hącia E., *Analiza funkcji turystycznej regionu zachodniopomorskiego jako generatora zapotrzebowania na przewozy*, [w:] *System transportowy regionu zachodniopomorskiego. Ocena stanu*, monografia pod redakcją naukową Cz. Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010
7. *Odnowiona polityka turystyczna UE: Ku silniejszemu partnerstwu na rzecz turystyki europejskiej*, Komunikat Komisji Wspólnot Europejskich, COM(2006) 134, Bruksela 2006
8. *System transportowy regionu zachodniopomorskiego. Ocena stanu*, monografia pod redakcją naukową Cz. Christowej, Wyd. Naukowe Akademii Morskiej, Szczecin 2010
9. *Turystyka w województwie pomorskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Gdańsku, Gdańsk 2011
10. *Turystyka w województwie zachodniopomorskim w 2010 r.*, Urząd Statystyczny w Szczecinie, Szczecin 2011
11. *Wpływ turystyki w regionach przybrzeżnych*, Rezolucja Parlamentu Europejskiego (Dz. Urz. UE 2010/C 45 E/01)
12. www.intur.com.pl
13. www.stat.gov.pl

⁹ „Portowe centra logistyczne jako stymulanty rozwoju portów, miast portowych i regionów nadmorskich. Badanie, modelowanie, koncepcja lokalizacji, eksploatacji i zarządzania”, projekt badawczy własny realizowany pod kierunkiem Cz. Christowej w Akademii Morskiej w Szczecinie, finansowany przez Narodowe Centrum Nauki w latach 2011 - 2012